

En el centenari de la revista, cal recuperar els grans il·lustradors

Patufet, on ets??!!!

DANIEL BOADA

El passat 3 de gener va fer 100 anys del naixement de la mítica revista *En Patufet* i per tant es va iniciar el que s'hauria d'anomenar l'Any Patufet. Amb periodicitat setmanal, la publicació, va ser editada i dirigida pel folklorista Aureli Capmany (pare de l'escriptora Maria Aurèlia) en els seus inicis, i posteriorment (1905) per Josep Bagunyà. El 1918 la direcció passa a Josep M. Folch i Torres, que li infondrà un tarannà personalíssim que conservarà fins a la Nit de Nadal del 1938, en què va sortir l'últim número, un mes abans que les tropes franquistes ocupessin Barcelona. Tot i el caràcter infantil que la definia, la publicació va arribar a ser un referent literari per a tota la família i, un any després de la seva aparició, *En Patufet* ja passava dels 900 exemplars inicials als 65.000.

El setmanari va reservar sempre un lloc per als personatges més reconeguts de la nostra història i de les nostres arts, va insistir incansablement en la formació dels nens (i les nenes, no ens n'oblidèssim), en els seus valors cívics i ètics, i va ser una eina decisiva a l'hora d'ensenyar la nostra llengua a gairebé tres generacions de catalans.

El 1907 es va presentar la col·lecció *Biblioteca Patufet*, que va arribar a 70 números que contenien 36 novel·les del mateix Folch i Torres. El 1909 s'hi incorpora com a il·lustradora la genial Lola Anglada, que juntament amb altres dibuixants faria d'aquesta revista un referent obligat per a qualsevol admirador de la narració gràfica, en molts moments precursora del posterior còmic.

Gaietà Cornet, Joan Llaveries, Joan G. Junceda i Lola Anglada, juntament amb Ricard Opisso, Apa, Joan Vila (D'Ivori) i

Antoni Muntanyola (creador del personatge d'en Patufet que il·lustraria la capçalera de la revista durant més de 30 anys), entre molts d'altres, seran, doncs, la imatge d'*En Patufet* durant tota la seva vida.

Sota el títol de *Pàgines viscudes*, Folch i Torres va publicar, a partir del 1915, il·lustrades pel mestre Junceda, històries de la vida quotidiana amb un to alleçonador, moltes vegades romàntic, que van induir molts pares de l'època a posar el nom dels personatges més destacats als seus fills. Un fet, aquest, que ens dóna una idea de la profunda incidència social que la revista va arribar a assolir.

En Patufet va néixer i va viure en una època en la qual encara no existia la fatídica catalogació del políticament correcte. Una època en la qual es criticava amb duresa la conveniència d'una educació autoritària però en què, curiosament, no es considerava autoritari tot tipus d'educació. Serà un bon moment doncs, el centenari d'*En Patufet*, per recuperar una part molt important de la nostra cultura. La Fundació Folch i Torres ha editat un *Calendari* amb una tria de textos i il·lustracions emblemàtics de la publicació i en Lluís Solà ha presentat un llibre en què explica les circumstàncies d'*En Patufet*: els seus orígens, la seva història i els seus protagonistes, així com una selecció de dibuixos i textos dels autors, tenen un racó en el llibre homenatge d'aquest reconegut estudiós de l'art gràfic del segle passat a casa nostra.

L'Any Patufet ha de ser un

bon moment per fer examen de consciència i per rescatar de l'oblit les figures més emblemàtiques del nostre grafisme, moltes vegades enterrades entre mangues i còmics americans. Només cal navegar una miqueta per Internet per veure quin lloc ocupen els nostres artistes en comparació amb els anglesos, americans o europeus de la mateixa època i de la mateixa categoria artística.

Exposicions com la que actualment tenim a la sala Francesc Mestre Art, amb dibuixos d'Anglada, Calsina, Opisso, Nogués i Llaveries, entre d'altres, juntament amb la que es pot veure a Vilabertran (Alt Empordà), organitzada per ACCAT (Associació Conèixer Catalunya), sota el títol de *Catalunya, país de dibuixants. 100 dibuixants que cal conèixer*, amb obres de Cornet, Junceda, Opisso, etc., poden ajudar a recuperar un patrimoni

que mereix un lloc destacat en la història d'aquest país i que és responsabilitat de tots nosaltres evitar que caigui en l'oblit per a les pròximes generacions.

Està a les nostres mans posar *En Patufet* al lloc on li correspon en la història de la nostra cultura, i si tenim dubtes de com es pot fer una cosa així, només ens haurem de fixar en la manera de fer dels belgues, que celebren aquest any els 75 anys de la creació de Tintin. El tractament que està rebent l'immortal reporter-aventurer, no només pel que fa als lectors, molts d'ells veritables fans, sinó també, i això és molt més important, als editors i autoritats belgues encarregades de la cultura, ens pot donar exemple de com es pot retre homenatge a una publicació cabdal per a la llengua catalana i per a la història del país en general.

Coincidirà, a més, l'Any Patufet, amb l'any del Fòrum de les Cultures, i aquestes exposicions i homenatges juntament amb llibres com el de Solà i galeries com la Sala Rovira, que dedica sistemàticament un espai a tots aquests

artistes (l'any passat vam poder admirar exposicions dedicades a Cornet, Junceda, Apa i alguna col·lectiva amb mostres de Benejam, Coll i Muntanyola, entre d'altres), o Sant Pol Art, que també va reservar un espai i un temps per a aquests dibuixants, així com la dedicació que atorga als nostres autors gràfics algun antiquari, com ara Miquel Sauret, de Sicoris, (sala d'art i antiguitats) de Balaguer (també amb seu a Barcelona), poden evitar el lamentable espectacle que pot representar veure marxar els visitants assedegats de mestissatge cultural que Catalunya pot atreure durant el Fòrum 2004 amb una foto dedicada de Shin Chan, el patufet globalitzador.

• DANIEL BOADA. IL·LUSTRADOR. AUTOR DE LA TIRA DIÀRIA 'GRANOTES I CUQUES' I DE LA PÀGINA SETMANAL 'GRANOTES ENDIEMENJADES' QUE PUBLICA EL DIARI AVUI

DANIEL BOADA

Líbia més a la vora

JOAN VALLVÉ

Les darreres setmanes, els mitjans de comunicació han parlat sovint de Líbia i del seu govern, i ho ha fet en un sentit diferent del que ens havíem acostumat a sentir des de feia anys. Poques setmanes abans d'acabar l'any 2003, el president nord-americà i el primer ministre britànic anunciaven la proposta del líder libí, Muammar al-Gaddafi, que uns inspectors de les Nacions Unides visitessin les seves instal·lacions nuclears.

A finals del mes de desembre el cap del programa de control de les Nacions Unides, Al Baradei, va visitar, acompanyat per un grup d'inspectors, les plantes situades als voltants de Trípoli i pogueren comprovar les capacitats reals de producció d'armes atòmiques, o, per dir-ho d'una altra manera, de WMD (*Weapons of Mass Destruction*: armes de destrucció massiva). El mateix govern libí va mani-

festar el seu desig de signar un protocol addicional del Tractat de No-Proliferació d'Armes Nuclears.

Aquest fet no ha de ser analitzat de forma aïllada. Recordem que fa cinc anys Gaddafi va acceptar enviar dos dels seus agents a comparèixer davant del tribunal escocès que jutjava el crim comès a l'avió de la Pan American que va caure sobre Lockerbie, Escòcia, l'any 1988, i on van morir 270 persones. Aquest estiu, el govern libí ha acceptat pagar als familiars de les víctimes la quantitat de 2.700 milions de dòlars. Poques setmanes després, el Consell de Seguretat de les Nacions Unides aixecava les mesures d'embargament contra Líbia. En la decisió final, Alemanya, Gran Bretanya i l'Estat espanyol votaren a favor, mentre que França i els Estats Units s'abstingueren. El representant del Regne Unit fins i tot va donar la benvinguda a "la cooperació

de Líbia en la lluita contra el terrorisme internacional".

És prou clar que la situació ha canviat a la Jamària, nom oficial de l'Estat libí, que traduït vol dir *Estat de les masses*. A algun lector potser li recorda l'expressió *moviments de masses* que algun dirigent polític de l'oposició utilitzava a la darreria del franquisme. La superfície de Líbia és equivalent a tres vegades la de la península Ibèrica, tot i que més del 95% del territori és desert. La costa mediterrània té una longitud de dos mil quilòmetres. La població és d'uns 5,5 milions d'habitants, en una gran part concentrats a la costa.

L'actual govern es va instaurar el 1969, per un cop d'Estat del coronel Gaddafi que destronà el rei Idris, que governava el país després d'haver assolit la independència enfront del colonialisme italià. La història de Líbia és la d'un país mediterrani, la

presència de l'Imperi Romà deixà les ruïnes de Leptus Magna, una ciutat que tingué més de trenta mil habitants, situada a la costa mediterrània. Va ser abandonada durant segles i coberta per la sorra, les recerques arqueològiques no s'hi iniciaren fins als anys vint del segle passat per part de científics italians i se segueixen fent actualment pel govern libí.

Durant l'Edat Mitjana, Alfons el Magnànim va ocupar, per poc temps, Trípoli, l'any 1434, amb una flota que havia sortit de Nàpols. Uns anys més tard, a l'època de Ferran II d'Aragó, Lluís de Recasens i Bernat de Vilamar varen conquerir Trípoli el 1510. El domini, amb la col·laboració dels cavallers de l'Orde de Malta, va durar fins a l'any 1558, en què passà a mans dels turcs. És bo recordar que el mateix any 1558 es va produir l'atac turc a Ciutadella, Menorca.

La vinculació de Líbia al sultà d'Istanbul es va mantenir fins a l'inici del segle XX, en què, el 1911, es va produir l'inici de la colonització italiana, reconeguda un any més tard pel Tractat de Lausana. La dominació italiana va durar fins a la meitat de la Segona Guerra Mundial. A la ciutat de Trípoli es poden apreciar les

▶▶▶